

บทที่ 4

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การเสนองานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ขอเสนอสาระสำคัญ คือ วัตถุประสงค์ สมมติฐาน วิธีการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของครู
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู
3. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
4. เพื่อศึกษาการจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยที่ได้จากการจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

6. เพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

สมมติฐานของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มีสมมติฐานดังนี้

1. การจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทมีมากกว่า 3 กลุ่มปัจจัย
2. ตัวแปรย่อย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ที่พักอาศัย จำนวนชั่วโมงที่สอน ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่จบ การฝึกอบรม รายได้เสริม ขนาดของครอบครัว ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ ความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบายและการบริหาร ความพึงพอใจเกี่ยวกับลักษณะและสภาพการทำงาน ความพึงพอใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ความพึงพอใจเกี่ยวกับการยอมรับนับถือและความพึงพอใจเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
3. ปัจจัยด้าน (1) ปัจจัยสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ประกอบด้วยตัวแปรย่อย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ที่พักอาศัย จำนวนชั่วโมงที่สอน ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา

สาขาวิชาที่จบ การฝึกอบรม รายได้เสริม และขนาดของครอบครัว
 (2) ปัจจัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
 หมู่บ้านในเขตชนบท ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ความรู้ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับหลักการ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และ
 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์
 และ (3) ปัจจัยความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน
 ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ความพึงพอใจเกี่ยวกับนโยบายและการ
 บริหาร ความพึงพอใจเกี่ยวกับลักษณะและสภาพการทำงาน ความพึง
 พอใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา
 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการยอมรับนับถือ และความพึงพอใจเกี่ยวกับ
 การเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง เป็นตัวพยากรณ์ประสิทธิภาพ
 การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
 หมู่บ้านในเขตชนบท

วิธีการวิจัย

1. ประชากร

เป็นครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่เข้าโครงการการ
 ศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทปีการศึกษา 2534 จำนวน
 228 คน ผู้วิจัยเลือกประชากรกลุ่มนี้โดยได้ใช้ความน่าจะเป็นโดยวิธี
 แบบเจาะจงและนำมาศึกษาทั้งหมด เนื่องจากให้ได้ประชากรที่มีลักษณะ
 ใกล้เคียงกันมากที่สุด เช่น การเริ่มเข้าโครงการ งบประมาณดำเนินการ
 การฝึกอบรม เป็นต้น

2. เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบทดสอบ จำนวน 2 ชุด ชุดแรกเป็นแบบสอบถามสำหรับครู ประกอบด้วยคำถาม 3 ตอน คือ ตอนที่หนึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ตอนที่สอง เป็นแบบทดสอบเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท และตอนที่สาม เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู ส่วนชุดที่สองเป็นแบบสอบถามสำหรับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการและประธานกรรมการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เมื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่านแล้ว นำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ หลังจากนั้นนำมาตรวจสอบประสิทธิภาพของเครื่องมือ โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน จำนวนชุดละ 30 คน

3. การรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถามและแบบทดสอบ 2 ชุด ผู้วิจัยนำแบบสอบถามชุดที่หนึ่งไปจัดเก็บข้อมูลจากครูที่ปฏิบัติการสอน และชุดที่สองจัดเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ และประธานกรรมการการศึกษาในโรงเรียนที่เข้าโครงการการศึกษาพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปีการศึกษา 2534 ผู้วิจัยไปจัดเก็บข้อมูลด้วยตนเองทั้งหมด และให้ผู้ตอบกรอกแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ไปตรวจสอบสภาพความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPS/PC วิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยใช้สถิติเบื้องต้นหาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย
2. การทดสอบสมมติฐาน เสนอผลการวิเคราะห์การจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยที่ได้จากการจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท และวิเคราะห์ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท โดยวิธีวิเคราะห์ปัจจัยและวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิเคราะห์สรุปดังนี้

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท ในระดับปานกลาง
2. ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ในระดับ
ปานกลาง
3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท อยู่ในระดับปานกลาง
4. การจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยประสิทธิภาพ
การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
หมู่บ้านในเขตชนบท พบว่าตัวแปรย่อยในปัจจัยที่จัดกลุ่มอยู่เดิมมีความ
สัมพันธ์กันในลักษณะรวมแยก และไม่จัดอยู่ในกลุ่มปัจจัยใหม่ ซึ่งผล
การวิเคราะห์ได้กลุ่มปัจจัยใหม่ 5 กลุ่ม คือ

(1) ปัจจัยด้านความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจ
ประกอบด้วยตัวแปรย่อย ความพึงพอใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง
เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ความพึงพอใจเกี่ยวกับลักษณะและ
สภาพการทำงาน ความพึงพอใจเกี่ยวกับการยอมรับนับถือ ความพึง
พอใจเกี่ยวกับนโยบายและการบริหาร ความพึงพอใจเกี่ยวกับการ
เลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
การจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
หลักการ

(2) ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ ประกอบด้วยตัวแปรย่อย
ที่พักอาศัย จำนวนชั่วโมงที่สอน รายได้เสริม การฝึกอบรม และ
ระดับการศึกษา

(3) ปัจจัยด้านสถานภาพและบุตร ประกอบด้วยตัวแปรย่อย
ประสบการณ์การทำงาน อายุ สถานภาพการสมรส และขนาดของ
ครอบครัว

(4) ปัจจัยด้านการศึกษา ประกอบด้วยตัวแปรย่อยสาขาวิชา
ที่จบ

(5) ปัจจัยด้านกายภาพ ประกอบด้วยตัวแปรย่อย

เพศ

5. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรย่อยที่ได้จากการจัดกลุ่มใหม่ของ ปัจจัยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท คือ

(1) ตัวแปรย่อย ความพึงพอใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง เพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ความพึงพอใจเกี่ยวกับลักษณะและ สภาพการทำงาน ความพึงพอใจเกี่ยวกับการยอมรับนับถือ ความพึง พยายามเกี่ยวกับนโยบายและการบริหาร ความพึงพอใจเกี่ยวกับการ เลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการ การฝึกอบรม ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน อายุ สถานภาพการสมรส ขนาดของครอบครัว สาขาวิชาอาชีพ และเพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนา ชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

(2) ตัวแปรย่อย ที่พักอาศัย จำนวนชั่วโมงที่สอน และ รายได้เสริม มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน พัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขต ชนบท

6. ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนา ชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท คือ

(1) ปัจจัยด้านความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจ (XP)

(2) ปัจจัยด้านการศึกษา (XS)

ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ หรือสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 3.289 + .522 (XP) + .160 (XS)$$

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ดังจะอภิปรายผลการวิจัยต่อไปนี้

1. ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ด้านหลักการในระดับดี ด้านวัตถุประสงค์และการจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ในระดับปานกลางและภาพรวมความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการสรุปปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปีงบประมาณ 2526-2529 ว่างานในโครงการประสบปัญหามากในด้านความรู้ความเข้าใจ เพราะเนื่องจากครูไม่ได้รับการอบรมสัมมนาโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จึงทำให้ไม่เข้าใจหลักการและแนวทางการดำเนินงาน อีกทั้งเข้าใจผิดคิดว่าการจัดกิจกรรมของโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทเป็นงานนอกเหนือจากหลักสูตรการเรียนการสอน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรัตน์ บุญฤทธิ์ (2534 : 49) ที่พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน
2. ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนในระดับปานกลางทุกด้าน กล่าวคือ ด้านนโยบายและการบริหาร ลักษณะและสภาพการทำงาน ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา การยอมรับนับถือ และการเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง และโดยภาพรวมความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบูรณ์ บุญฤทธิ์ (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษา

เรื่อง บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียนประถมศึกษา
 ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท จังหวัด
 นครศรีธรรมราช พบว่า ด้านความพึงพอใจครูไม่มีสวัสดิการเพียงพอ
 ต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท และขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน
 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บริษัท แก้วภิรมณ์ (2534 :
 บทคัดย่อ) พบว่าครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนโครงการการศึกษา
 เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท มีระดับความพึงพอใจในระดับ
 ปานกลาง เนื่องจากไม่มีสวัสดิการเพียงพอ จึงทำให้การปฏิบัติงาน
 ตามบทบาทไม่เต็มที่

3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการ
 การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท อยู่ในระดับปานกลาง
 ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของสมบูรณ์ บุญฤทธิ์ (2532 :
 บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง บทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูโรงเรียน
 ประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครูมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน
 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง จึงทำให้โครงการการศึกษา
 เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ไม่ได้รับผลสำเร็จเท่าที่ควร
 วันชัย ภูมิ (2530 : 75) ศึกษาเรื่องบทบาทในการพัฒนาชนบท
 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก พบว่า ครูมีประสิทธิภาพในการ
 ปฏิบัติงานพัฒนาชนบท ในระดับน้อย และสอดคล้องกับผลการวิจัย
 ของบริษัท แก้วภิรมณ์ (2534 : บทคัดย่อ) พบว่าระดับผลสัมฤทธิ์
 ของการปฏิบัติงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท
 ไม่ดีเท่าที่ควร

4. การจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยประสิทธิภาพ
 การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
 หมู่บ้านในเขตชนบท มี 5 กลุ่มปัจจัย คือ (1) ปัจจัยด้านความพึง
 พอใจและความรู้ความเข้าใจ (2) ปัจจัยด้านสังคมและเศรษฐกิจ

- (3) ปัจจัยด้านสถานภาพและบุตร (4) ปัจจัยด้านการศึกษา และ
 (5) ปัจจัยด้านกายภาพ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยการจัดกลุ่มใหม่ของปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบของปัจจัยประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยังไม่มีผู้ใดศึกษาผู้วิจัยจึงนำแนวความคิดของนักการศึกษาและผลงานวิจัยในเรื่องที่คล้ายคลึงกันมาสนับสนุนผลการวิจัย ดังนี้ กรมวิชาการ (2518:1) วิเคราะห์พฤติกรรมของครูและนักเรียนในชั้นที่สอนวิชาสังคมศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ให้ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่าคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการทำงานของครูขึ้นอยู่กับตัวครู และการที่ครูทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายอย่าง เช่น การบริหารงาน ความรู้ความสามารถ ทักษะคติ และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวความคิดของไพสิฐพรหมรักษา (2528 : 31) กล่าวว่าครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมตามบทบาทหน้าที่ของโรงเรียนให้ไปสู่จุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของโรงเรียนได้ ซึ่งครูจะต้องมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานอีกด้วย สอดคล้องกับสรุปผลการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปีงบประมาณ 2526-2529 (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2529 : 40-45) ว่าโครงการประสบปัญหาหลายด้าน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้การดำเนินงานของโครงการไม่ได้รับผลสำเร็จเท่าที่ควร ปัญหาดังกล่าวมี 4 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการนิเทศติดตาม และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของกรมการพัฒนาชุมชน (2530 : 91-92) ศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล พบว่าคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบลที่มีอายุสูง ฐานะทางเศรษฐกิจสูง

การได้รับการอบรมซ้ำแฉงมากครั้ง การได้รับการสนับสนุนจาก
เจ้าหน้าที่และผู้นำชุมชนมากครั้ง การได้รับข่าวสารภายนอก การมี
ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่มาก และการคาดหวังผลประโยชน์มาก
จะปฏิบัติหน้าที่ได้ดี

5. ความสัมพันธ์ของตัวแปรย่อยกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนา ชุมชนของครู

5.1 ตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติ
งานพัฒนาชุมชนของครูคือ (1) ความพึงพอใจเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงานและ
ผู้บังคับบัญชา (2) ความพึงพอใจเกี่ยวกับลักษณะและสภาพการทำงาน
(3) ความพึงพอใจเกี่ยวกับการยอมรับนับถือ (4) ความพึงพอใจ
เกี่ยวกับนโยบายและการบริหาร (5) ความพึงพอใจเกี่ยวกับการ
เลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง (6) ความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ (7) ความรู้ความเข้าใจ
เกี่ยวกับหลักการ (8) การฝึกอบรม (9) ระดับการศึกษา
(10) ประสบการณ์การทำงาน (11) อายุ (12) สถานภาพ
การสมรสแล้ว (13) ขนาดของครอบครัว (14) สาขาวิชาอาชีพ
และ (15) เพศ

5.1.1 ความพึงพอใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน
ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ความพึงพอใจเกี่ยวกับลักษณะและสภาพ
การทำงาน ความพึงพอใจเกี่ยวกับการยอมรับนับถือ ความพึงพอใจ
เกี่ยวกับนโยบายและการบริหาร และความพึงพอใจเกี่ยวกับการ
เลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ
ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา
เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ
อารมณ์พันธ์ จันทร์สว่าง (2514 : บทคัดย่อ) โดยศึกษาปัจจัยที่มีผล
ต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนา สอดคล้องกับความ
คิดเห็นของ สมยศ นาวิกการ (2520 : 11) กล่าวสนับสนุนผู้บริหาร

ควรสร้างสภาพแวดล้อมของการทำงานทุกอย่างให้อยู่ในสภาพที่ดี มีปัญหาน้อยที่สุด ฉะนั้นกล่าวได้ว่า ความพึงพอใจทุกด้านมีความสัมพันธ์ กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับความคิดเห็น ของ พิทยา บวรวัฒนา (2526 : 101) กล่าวว่าการทำงานให้บุคคล มีแรงจูงใจในการทำงานต้องมีสิ่งจูงใจหลายอย่างประกอบกัน เช่น การสร้างขวัญกำลังใจควบคู่ไปกับการโฆษณาบอกข่าว การสร้าง บรรยากาศที่ดีในการทำงาน ทั้งนี้เพื่อทำให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น

5.1.2 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตาม วัตถุประสงค์ และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับความคิด เห็นของ วัน เดชพิชัย (2527 : 7) กล่าวว่าการพัฒนาชนบท บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับผู้ปฏิบัติงานต้องเข้าใจ แนวคิดในการพัฒนาชนบทได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับข้อสรุปแผน พัฒนาการศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช (2534 : 74) กล่าวสรุปการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อ พัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ว่าสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างมากของการปฏิบัติ งานคือ การทำให้ครูมีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับหลักการวิธีดำเนินงาน และมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ครูมีความพร้อมที่จะ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.3 การฝึกอบรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา หมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับความคิดเห็นของ เนาวรัตน์ พลายน้อย (2527 : 139) กล่าวว่าการฝึกอบรม เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเป็นกระบวนการ เพิ่มความรู้ ความชำนาญ ความถนัด และประสบการณ์ ตลอดจน เจตคติ ซึ่งการฝึกอบรมจะมีผลช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพของการ

ทำงานได้ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของกรมพัฒนาชุมชน (2530 : 91-92) ศึกษาปัจจัยบางประการที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล พบว่า กรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบลที่ได้รับการอบรมและชี้แจงมาครั้ง จะปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทได้ดี เช่นเดียวกับผลการวิจัยของ กรීทิพย์ ม้าไว (2530 : บทคัดย่อ) พบว่า ผลการฝึกอบรม ทำให้เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการเกษตรมีการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือ ด้านความรู้ และ ทักษะคิด และ เมื่อกลับไปทำงานก็พบความเปลี่ยนแปลงด้านทักษะ พฤติกรรม และการนำความรู้ไปใช้ในทางที่ดีขึ้น ฉะนั้นข้อค้นพบนี้ จึงสรุปได้ว่าการฝึกอบรมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน

5.1.4 ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ในเขตชนบท สอดคล้องกับผลการวิจัยของกฤษณา ขำยัง (2513:3) ที่พบว่า ครูใหญ่ที่มีวุฒิทางการศึกษาสูงจะมีความรู้ความเข้าใจการทำงาน และปฏิบัติงานด้านวิชาการได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของดุสิต หวันเหรัมย์ (2531 : 192) พบว่า ครูในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามที่มีวุฒิทางการศึกษาในระดับอนุปริญญา และปริญญา ขึ้นไป จะมีวัฒนธรรมในการทำงานด้านความขยันหมั่นเพียร ความมีระเบียบวินัย ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และความมีมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งวัฒนธรรมเหล่านี้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของครูด้วย

5.1.5 ประสบการณ์การทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุรพงศ์ พูลสุวรรณ (2526 : 77-83) พบผลการวิจัยที่ สอดคล้อง เช่นเดียวกันว่าครูและประชาชนมีความคิดเห็นต่อการทำงานของครูใหญ่ว่า ครูใหญ่ที่มีอายุราชการมากมีบทบาทในการ

พัฒนาชุมชนมาก ทั้งนี้เนื่องจากมีความเข้าใจงานด้านต่าง ๆ และมีปัจจัยเกื้อหนุนมาก ทำให้มีกำลังความสามารถในการแสดงบทบาทได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิศเพลิน เขียวหวาน (2521 : บทคัดย่อ) พบว่าครูในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีประสบการณ์การสอนโดยเฉลี่ยมากกว่าครูในโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

5.1.6 อายุ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สอดคล้องกับผลการวิจัยของรุทธิ กล่อมช่อม (2527 : 114) พบว่า อายุเป็นปัจจัยที่มีส่วนกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการพัฒนา โดยเฉพาะผู้ที่มีอายุระหว่าง 20-40 ปี และสอดคล้องกับผลการวิจัยของกรมพัฒนาชุมชน (2531 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยหรือปัญหาอุปสรรคบางประการที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ตามบทบาทของตนเอง พบว่า ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนที่มีอายุสูง มีระดับการปฏิบัติงานตามบทบาทดี

5.1.7 สถานภาพการสมรส มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุษา พงศ์พิสุทธา (2521 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กตามโครงการพัฒนาเด็ก พบว่าผู้ดูแลเด็กที่มีสถานภาพสมรสแล้วจะทำงานพัฒนาเด็กได้ดี เนื่องจากการสมรสเป็นมูลเหตุจูงใจให้ผู้ดูแลเด็กมีความรักเด็ก สัมครใจและต้องการทำประโยชน์ให้กับหมู่บ้าน และ จำเนียร น้อยท่าช้าง (2521 : 72) พบว่า ครูดี ในทัศนะของเด็กคือ ครูควรมีสถานภาพสมรสแล้ว เพราะจะมีความสงบเสงี่ยมระมัดระวังในการวางตัว มีจิตใจสุขุมเยือกเย็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และมีทักษะในการปฏิบัติการสอน จากผลการวิจัยที่

สอดคล้องกัน สามารถสรุปได้ว่า ครูที่มีสถานภาพการสมรสแล้ว มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน

5.1.8 ขนาดของครอบครัว มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท เนื่องจากตัวแปรขนาดของครอบครัวที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน ยังไม่เคยมีผู้ใดทำการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงค้นคว้าเอกสารที่พอจะกล่าวสนับสนุนดังนี้ ผลการวิจัยสอดคล้องกับพจนานุกรมประเทศไทย (2531 : บทคัดย่อ) ศึกษาการอบรมเลี้ยงดูกับพัฒนาการของเด็กวัยก่อนเรียน พบว่า มารดาที่มีบุตรและประกอบอาชีพนอกบ้าน มีการอบรมเลี้ยงดูเด็กในวัยก่อนเรียนได้ดีกว่ามารดาที่มีบุตรน้อย และไม่ได้ประกอบอาชีพ จากผลงานวิจัยที่น่ามาสนับสนุนนี้ สามารถตีความหมายได้ว่า ครูที่มีบุตรมาก จะมีประสบการณ์ และเข้าใจจิตวิทยาของเด็กได้ดีกว่า ทำให้การทำงานกับเด็กมีประสิทธิภาพด้วย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุทิน สายสงวน (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของการทำงานของข้าราชการ พบว่าข้าราชการส่วนใหญ่ มีคุณภาพชีวิตการทำงานระดับปานกลาง และจำนวนบุตรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของการทำงาน และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จิราพร ดีคง (2532 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องผลกระทบของการที่มารดาทำงานนอกบ้านต่อบุตร พบว่า มารดาที่ประกอบอาชีพและมีบุตร จะมีปฏิสัมพันธ์ทางบวกมากกว่ามารดาที่ไม่ได้ประกอบอาชีพและมีบุตรน้อย

5.1.9 สาขาวิชาที่จบ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิศเพลิน เขียวหวาน (2521 : บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาและความต้องการของโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำคือ การขาดครูผู้สอน

เฉพาะสาขาวิชา และโดยเฉพาะสาขาวิชาอาชีพ สอดคล้องกับรายงาน
ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2519 : 40-41)
สรุปปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขต
ชนบท ปีงบประมาณ 2526 - 2529 ในด้านบุคลากรว่า การที่บุคลากร
ในโรงเรียนบางโรงขาดความรู้ความชำนาญในการสอนวิชาชีพ และ
อีกทั้งขาดวิทยากรท้องถิ่นที่จะให้ความรู้ด้านวิชาชีพของชุมชน มีผล
ทำให้เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการดำเนินงานโครงการ และสอดคล้อง
กับผลการวิจัยของจิราภรณ์ ศรีศฤงคาร (2530 : บทคัดย่อ) พบว่า
ปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดเนื้อหาหลักสูตรกลุ่มงานและพื้นฐาน
อาชีพ แขนงงานเลือก คือ การขาดครูผู้สอนที่ชำนาญงานอาชีพ
หรือครูที่มีวุฒิการศึกษาทางแขนงงานอาชีพ

5.1.10 เพศ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน
ในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ ถนอม โถทอง
(2519 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติของครูที่มีต่อนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 5 พบว่า ครูชายมีทัศนคติที่ดีกว่าครูผู้หญิง
โดยเฉพาะในเรื่องการเรียนการสอน และด้านวินัย ความประพฤติ
ของนักเรียน และอมรรรัตน์ จิระปัญญา (2528 : 176) กล่าวสรุป
ผลการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
ส่งเสริมการเกษตรว่า งานในลักษณะที่ต้องสัมผัสกับคนในชุมชนมาก
และงานที่เกี่ยวข้องในลักษณะต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันนี้ เหมาะกับ
เจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง และเช่นเดียวกับการศึกษาของ
สมชาย รัตนมาลี (2528 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องบทบาทของครู
ในคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทในระดับตำบล พบว่า
ครู คปต. ควรมีคุณสมบัติเป็นเพศชายเนื่องจากทำให้ปฏิบัติงาน
ในชุมชนได้คล่องตัวกว่าครูเพศหญิง

5.2 ตัวแปรย่อยที่มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการปฏิบัติ

งานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท คือ ที่พักอาศัย จำนวนชั่วโมงที่สอน และรายได้เสริม

5.2.1 ที่พักอาศัย มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับแนวความคิดของ จักรกฤษ นรนิติพัฒนาการ (2528 : 240) กล่าวว่า ความห่างไกลจากครอบครัวและญาติพี่น้อง ทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานพัฒนาชนบทเกิดความวิตกกังวล ซึ่งการเป็นห่วงเป็นใยต่อครอบครัว เป็นสถานการณ์ที่บั่นทอนกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน และมีผลกระทบต่อการทำงานด้วย และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 40-41) รายงานสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปีงบประมาณ 2526 - 2529 ในส่วนหนึ่งของปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูว่า การที่ครูไม่ได้พักอาศัยอยู่ในโรงเรียน หรือในเขตชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ทำให้ครูปฏิบัติงานไม่ได้เต็มที่ ขาดความเอาใจใส่ และขาดการประสานงานกับชุมชน ดังนั้นการที่มีที่พักอาศัยไกลจากโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

5.2.2 จำนวนชั่วโมงที่สอน มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับรายงานการสัมมนาการวิจัยประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2520 : 12) ค้นพบว่า คุณภาพการศึกษายังไม่ดีเนื่องจากสาเหตุหลายประการ และสาเหตุหนึ่งของปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูก็คือ การที่ครูรับภาระการสอนมากทำให้เวลาที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมีน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของสะอาด ฟองอินทร์ (2527 : 173) ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทในการพัฒนาชุมชนของครูประถมศึกษา พบว่าครูมีปัญหาในเรื่องการมีเวลาสอนมากทำให้ครู

มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนน้อยและสอดคล้องกับสรุปผลการปฏิบัติงานตามแผนการศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราช (2528 : 3-13) ว่าการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครศรีธรรมราชไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรก็เนื่องจากครูรับภาระจำนวนชั่วโมงที่สอนมาก และยังต้องปฏิบัติงานอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากงานสอนอีก

5.1.3 รายได้เสริม มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดของ สุวิช แก้วเกษ (2515 : บทคัดย่อ) ศึกษาการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มครูที่มีรายได้มากกว่า 3,500 บาทต่อเดือนขึ้นไป และครูที่มีรายได้อื่นรวมอยู่ด้วย จะให้ความสำคัญหรือความสนใจด้านวิชาการและกิจการนักเรียนน้อยมาก ผลการวิจัยสอดคล้องกับแนวความคิดของ ไพลีสิทธิ์ พรหมรักษา (2529 : 150) กล่าวว่าภาระที่เงินเดือนของข้าราชการไม่ค่อยสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงด้านสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้ข้าราชการบางส่วนต้องไปประกอบอาชีพเสริมเป็นสาเหตุให้การอุทิศเวลาให้แก่งานราชการมีน้อยลง ซึ่งหมายถึงการทำงานมีประสิทธิภาพน้อยด้วย

6. ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท คือ (1) ปัจจัยด้านความพึงพอใจและความรู้ความเข้าใจ และ (2) ปัจจัยด้านการศึกษา

6.1 ปัจจัยด้านความพึงพอใจมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ผลการวิจัยสอดคล้องกับการศึกษาของ วิจิต ทองนุ้ย และคณะ (2527 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารดีเด่นต้องสร้างอุดมการณ์

ร่วมกัน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สร้างความศรัทธา วางนโยบาย และแผนงานที่ชัดเจน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูทำงานโดยส่งเสริมความก้าวหน้า ยกย่องให้เกียรติและยอมรับนับถือความรู้ความสามารถของผู้ได้บังคับบัญชา ซึ่งหากผู้บริหารได้จัดให้มีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะทำให้เกิดผลดีต่อการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเซวง ซิ่นประโคน (2528 : บทคัดย่อ) พบว่า ความพึงพอใจเป็นตัวประกอบสำคัญที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โครงการมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท สอดคล้องกับรายงานผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทของสำนักงานโครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา (2531 : 85) รายงานผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบท ว่า การสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้น บุคลากรในโรงเรียนควรได้รับความสนใจโดยเฉพาะในเรื่องสวัสดิการ เบี้ยพิเศษหรือแม้แต่เกณฑ์การเลื่อนระดับของครู

สำหรับปรีชา เศรษฐจิตร (2533 : 23) ให้แนวคิดที่สอดคล้องกันว่า ความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบที่ส่งผลโดยตรงต่อการทำงานของครู ระบบการบริหารที่ด้อยomช่วยทำให้ครูปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทางตรงกันข้าม หากผู้บริหารขาดความกระตือรือร้นที่จะหาแนวทาง ในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการ ทำงานของครูย่อมเกิดขึ้นไม่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของวินัย เสาศิน (2535 : 87) กล่าวว่า ครูเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการ นำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นผู้บริหารดีเด่นต้องให้ความรู้ อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจและสร้างความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพราะงานทุกชนิดในโรงเรียนจะดำเนินไปอย่าง มีประสิทธิภาพ สำเร็จตามเป้าหมายก็เนื่องจากมีนโยบายการบริหารที่ดี ซึ่งเป็นหัวใจของการทำงาน สอดคล้องกับแนวความคิด ของสวัสดิ์ เรื่องพิเศษ (2535 : 6-7) กล่าวสรุปมีใจความ สอดคล้องกับผลการวิจัยว่า การส่งเสริมให้บุคลากรมีความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงาน จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความภูมิใจ มีความมั่นใจ
 ในความรู้ความสามารถ และจะส่งผลถึงประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
 อีกด้วย และสอดคล้องกับแนวความคิดของรวิวรรณ อังคนุรักษ์พันธ์
 (2536 : 45-53) กล่าวสนับสนุนว่า การดำเนินการจัดกิจกรรม
 การเรียนการสอนนั้น สิ่งสำคัญต้องสร้างความพึงพอใจในการ
 ปฏิบัติงานให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้กิจกรรม
 บรรลุจุดมุ่งหมายนั่นเอง

6.2 ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ และ
 การจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
 พัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขต
 ชนบท การค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรีชา นิพนธ์พิทยา
 (2523 : บทคัดย่อ) พบว่า การที่ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจ
 ในหลักการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนนั้น เป็นปัญหาซึ่งจะทำให้
 งานบรรลุวัตถุประสงค์น้อย นั่นก็หมายความว่า ความรู้ความเข้าใจ
 ในหลักการดำเนินงานเป็นตัวแปรหนึ่งที่ทำให้การดำเนินงานของ
 โรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้ เรือง เจริญชัย (2527 :
 25-26) กล่าวเช่นเดียวกันว่า โรงเรียนมีบทบาทในการพัฒนาชุมชน
 ระดับน้อย เนื่องจากครูไม่เข้าใจในหลักการและอุดมการณ์ของ
 โครงการประการหนึ่งด้วย ส่วนวันชัย ภูมิ (2530 : 75) ศึกษา
 เรื่องบทบาทในการพัฒนาชนบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก
 พบว่า ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพัฒนาชนบทระดับน้อย
 เนื่องจากขาดประสบการณ์ และความรู้ในด้านการพัฒนาชนบท
 สอดคล้องกับผลการศึกษาของธิตี ภิรมณ์ (2530 : 120) ศึกษา
 คุณลักษณะของปัจจัยด้านบุคคลที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์
 ออมทรัพย์ครุมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจ
 เกี่ยวกับสหกรณ์เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ
 ดำเนินงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของเสรี สุวรรณประเสริฐ

(2533 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการและนอกโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ได้ประมวลข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันว่า โครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทควรได้รับการปรับปรุงแก้ไข เรื่องการให้การศึกษากับบุคลากรด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และสอดคล้องกับการศึกษาของ ประชา แก้วภิรมย์ (2534 : บทคัดย่อ) พบว่าการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทจังหวัดลำปาง ประสบปัญหาในเรื่องบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการ ทำให้การปฏิบัติงานตามบทบาทไม่เต็มที่โครงการจึงมีระดับผลสัมฤทธิ์ไม่ดีเท่าที่ควร

6.3 ปัจจัยด้านการศึกษเกี่ยวกับสาขาวิชาที่จบ มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท สามารถนำผลการศึกษาที่สอดคล้องกันคือ การศึกษาของวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง (2526 : 110) พบว่า ครูผู้สอน ผู้บริหารโรงเรียนและนักวิชาการให้ความคิดเห็นตรงกันว่า ครูควรมีความรู้วิชาสามัญเท่า ๆ กับวิชาอาชีพ แต่ในด้านการสอนต้องสอนวิชาสามัญได้เป็นอย่างดี ซึ่งก็หมายความว่า วิชาสามัญและวิชาอาชีพต่างก็มีความสำคัญพอ ๆ กัน จะต่างกันบ้างก็ตรงที่นำไปใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ซึ่งหากเป็นลักษณะเช่นนี้แล้วการเรียนทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพก็สัมฤทธิ์ผล สอดคล้องกับโครงการโรงเรียนมัธยมเพื่อพัฒนาชนบทกลุ่มที่ 2 (มพช. 2) กระทรวงศึกษาธิการ (2531 : 84) รายงานผลสอดคล้องกันด้วยว่า เพื่อให้โรงเรียนมีความพร้อมที่จะดำเนินการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ ควรจัดอัตรากำลังครูที่จบวิชาอาชีพไว้ให้เพียงพอทั้งนี้เพราะการใช้ครูที่จบวิชาสามัญไปสอนวิชาอาชีพไม่สามารถสอนได้ถึงขั้นที่จะให้นักเรียนมีเจตคติที่ดี

ต่อวิชาชีพนั้น ๆ ได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของเพ็ญลักษณ์ ไชยรังษี (2532 : 121) พบว่า ครูผู้สอนที่เป็นครูประจำชั้นต้องสอนทุกวิชา ถ้าไม่มีความรู้ ความถนัด ในการสอนวิชาในกลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ ก็จะเป็นปัญหาต่อการสอนเฉพาะวิชา ส่วนด้านวิชาการหากครูมีความรู้ดี ก็จะไม่มีปัญหาต่อการสอนวิชาสามัญ เช่นกัน สำหรับวาสนา ฦ นคร (2532 : 63) ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ พบว่าปัญหาอยู่ที่ครูสอนวิชาที่ตนเอง ไม่ถนัดโดยเฉพาะวิชาอาชีพ ส่วนวัฒนา ชูเดช (2534 : บทคัดย่อ) ศึกษาการใช้วิทยากรในการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐาน อาชีพของครูประถมศึกษา พบว่า การที่ครูเชิญวิทยากรมาสอนกลุ่ม การงานและพื้นฐานอาชีพเนื่องจากครูมีความรู้ความสามารถด้าน วิชาอาชีพน้อย นักเรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มากเมื่อเรียนรู้จากวิทยากรหรือผู้รู้จริง นอกจากนั้นครูและนักเรียน สามารถฝึกและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน ผลทำให้ครูสามารถจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้ดีขึ้นและจากการรายงานผลการดำเนินงาน ฉะนั้นข้อค้นพบนี้ ชี้ให้เห็นว่า การสร้างความพึงพอใจ เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชา ลักษณะ และสภาพการทำงาน การยกย่องนับถือ นโยบายและการบริหาร การเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมให้ครูมี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและการจัดกิจกรรม ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ และสาขาวิชาที่จบของครู มีผล ต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูตามโครงการ การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ปัจจัยต่าง ๆ ที่ค้นพบนี้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาโดยเฉพาะในการดำเนินงาน ตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ซึ่งเป็น โครงการที่ต้องดำเนินงานต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครู ซึ่งคาดว่าจะ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้เกิดขึ้น โดยเฉพาะในด้านนโยบายและการบริหาร ซึ่งผู้บริหารและครูควรร่วมกันกำหนดนโยบายและแผนปฏิบัติงานของโรงเรียนที่ชัดเจนเข้าใจตรงกัน จัดสภาพการปฏิบัติงานให้เหมาะสม ครูมีความรักความสามัคคีเข้าใจบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกัน ให้เกียรติยกย่อง และนับถือในความรู้ความสามารถของครู และการเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่งให้มีความเป็นธรรมรอบคอบ เกิดความพอใจแก่ครูทุกคน ทั้งนี้เพื่อให้ครูปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจตั้งใจ มั่นใจ และภาคภูมิใจในงานที่ปฏิบัติอยู่ ซึ่งผลที่ได้จะ เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

1.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกหน่วยควรคำนึงถึงความรู้ความเข้าใจในโครงการการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทของครู โดยเฉพาะด้านวัตถุประสงค์ และการจัดกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ ดังนั้น ควรจัดอบรมโครงการให้กับครูทุกคนในโรงเรียนที่เข้าโครงการ เพื่อให้ครูที่ปฏิบัติงานทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อโครงการ พร้อมทั้งจะปฏิบัติงานได้ดี

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานพัฒนาครูและสถาบันผลิตครู อาทิ หน่วยศึกษานิเทศ วิทยาลัยครู ควรจัดให้ครูฝึกอบรมทั้งวิชาสามัญและวิชาอาชีพ ทั้งนี้เพื่อให้ครูมีความรู้เพิ่มเติม มีทักษะต่อการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์

1.4 หน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการใช้ครู สามารถนำผลการพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนตามโครงการ

การศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทมาให้ โดยคัดเลือกครูที่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทในระดับดี และครูที่มีการศึกษาสาขาวิชาอาชีพมาปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่เข้าโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

2. ข้อเสนอแนะทั่วไป

2.1 ควรจัดให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการของโรงเรียน ให้บุคคล ชุมชน และหน่วยงานอื่นมีความเข้าใจในรายละเอียดของการดำเนินงาน รวมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานที่ดีเด่นทั้งในระดับกลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด ตลอดจนถึงเขตการศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกฝ่าย และครูได้เห็นแบบอย่างงาน เป็นผลให้งานโครงการพัฒนาขึ้น

2.2 เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ผู้บริหารงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบททุกระดับ ควรนิเทศติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาตัวแปรที่คาดว่าจะมีส่วนเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนของครูเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยด้านสังคมจิตวิทยา เช่น บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ ความมั่นใจในตนเอง การยอมรับนวัตกรรม เป็นต้น

3.2 ในการจัดเก็บข้อมูล อาจใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลปลีกย่อยที่น่าสนใจได้ละเอียดยิ่งขึ้น

3.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ และไม่สำเร็จ โดยวิธีวิเคราะห์ปัจจัยแบบจำแนกประเภท